

Weerbaarheid en de last onder bestuursdwang

Interview met juridische experts RIEC Midden-Nederland Arie Hogendoorn en Astrid Arnold.

Wat doet een juridisch adviseur bij het RIEC eigenlijk? En waarom is dat belangrijk?

Wij ondersteunen gemeenten op gebied van casuïstiek door het adviseren over en (mee)schrijven aan besluiten, op gebied van het optimaliseren van gemeentelijk beleid zoals de APV in het kader van de bestuurlijke aanpak en we geven trainingen over de (creatieve) inzet van het grote bestuurlijk instrumentarium. Daarnaast zijn diverse handelingsperspectieven geschreven die in casuïstiek als naslagwerk/voorbeeld gebruikt kunnen worden. We merken dat in gemeenten de aanpak van locaties of situaties die voor onrust zorgen, overlast veroorzaken of een openbare orde probleem oplevert niet altijd een gewenst resultaat oplevert en vaak ook verschillende resultaten. Dit heeft verschillende oorzaken, maar feit is dat situaties die in gemeenten voor onveiligheid of onrustgevoelens zorgen zo spoedig mogelijk opgelost/aangepakt moeten worden. Als juridisch adviseurs van het RIEC kunnen wij daarbij ondersteunen en de gemeente zo wellicht helpen bij de oplossing. Het is belangrijk dat burgers vertrouwen krijgen in de daadkracht van overheden. Dit helpt ook bij de aanpak van ondermijning. De meldingsbereidheid zal daardoor toenemen, omdat men er vertrouwen in heeft dat aan meldingen aandacht wordt besteed en zaken worden opgelost.

Last onder bestuursdwang is een bestuurlijk instrument dat ook is ingezet in deze casus in Houten. Waarom dit middel?

De last onder bestuursdwang is samen met de last onder dwangsom de bekendste maatregel die vanuit de gemeente wordt ingezet bij allerlei overtredingen van wet- en regelgeving. Daarvan is de Last onder dwangsom de meest gebruikte omdat met deze herstelmaatregel de overtreder een financiële prikkel krijgt om de overtreding binnen een bepaalde termijn te beëindigen. Wordt niet aan de opgelegde last voldaan dan moet de overtreder de dwangsom betalen en kan nogmaals een dwangsom worden opgelegd of besloten worden tot het opleggen van een last onder bestuursdwang. Die laatste houdt in dat de overtreder de gelegenheid krijgt voor een bepaalde datum de overtreding te beëindigen en als dat niet gebeurt dat beëindigd de gemeente de overtreding (dus voert de werkzaamheden hiervoor uit) op kosten van de overtreder. Die gemaakte kosten moeten dan later weer met een afzonderlijke procedure worden verhaald op de overtreder. Dit laatste is de reden dat gemeenten meer gebruik maken van de last onder dwangsom. Het risico dat de kosten niet kunnen worden verhaald en het feit dat er een tweede procedure gestart moet worden zijn daar de belangrijkste redenen voor.

In de gemeente uit het voorbeeld 'stankoverlast' is gekozen voor de last onder bestuursdwang vanwege het risico voor de volksgezondheid en omdat gewoon zo snel mogelijk een einde aan de overtreding gemaakt moest worden. Zeker omdat er in de omgeving veel overlast en onrust ontstond vanwege de penetrante en misselijkmakende geur die met regelmaat in de wijde omtrek te ruiken was. Een last onder dwangsom leent zich veel minder voor deze snelle oplossing nu je eerst de overtreder aanschrijft het zelf te doen, dan de dwangsom moet verbeuren en alsnog zeer waarschijnlijk de overtreding zelf moet oplossen middels een last onder bestuursdwang.

Wat heeft het in deze specifieke casus opgeleverd? En hebben jullie nog meer succesvolle voorbeelden?

De mestputten zijn door een erkend en professioneel bedrijf leeggepompt en gereinigd. Hier waren aanzienlijke kosten mee gemoeid (denk aan tonnen). Ten behoeve van het verhaal van de kosten is beslag gelegd op eigendommen van de overtreder. Die procedure loopt nog.

Zijn er (juridische) voorwaarden die moeten worden geregeld om dit instrument goed in te zetten? En hebben jullie dan een advies aan onze partners?

Dit middel (bestuursdwang en dwangsom) is zoals gezegd hét middel uit het bestuursrecht en de toepassing daarvan is geregeld in de Algemene Wet bestuursrecht. Het middel is zeer breed in te zetten, juist ook omdat het in de wet beschreven is als het bestuursrechtelijke handhavinginstrument. Bestuursdwang is daarnaast het middel dat veelal wordt ingezet bij besluiten op grond van de Opiumwet. Dan wordt immers veelal besloten tot het sluiten van de woning of het pand. Dat is een last onder bestuursdwang, immers de woning wordt fysiek ontoegankelijk gemaakt voor een bepaalde periode door de gemeente.

De juridische voorwaarden voor de inzet van deze middelen is dus feitelijk al wettelijk geregeld. Als de overtreding van een gestelde norm aannemelijk is, dan kan een burgemeester optreden. De aanpak van verschillende casuïstiek ziet juist in dat aannemelijk maken. Er bestaat tussen gemeenten (juristen) vaak verschil van inzicht in welke informatie minimaal benodigd is om tot een aanpak te komen. Juist in dat deel kunnen wij ondersteunen. Dit kan door vanuit onze ervaring voorbeelden te geven en voorbeeldbesluiten te maken, maar ook door bij bijvoorbeeld de politie een net andere vraag te stellen waardoor zij ook anders naar informatie kijken.

Waar zien jullie nog kansen tot het inzetten van last onder dwangsom die nu onvoldoende worden benut? Of wanneer moeten we het zeker niet doen?

Dit middel wordt uitgebreid ingezet voor bijvoorbeeld aanpak drugshandel op straat en vervoer inbrekerswerktuigen, maar ook voor allerlei andere overtredingen waarbij het voldoende is dat de overtreder een financiële prikkel krijgt zich aan wet- en regelgeving te houden.

Hoe kunnen gemeenten jullie bereiken als ze dit instrument ook willen inzetten maar hulp nodig hebben?

Via a.arnold@riec-mn.nl en a.hogendoorn@riec-mn.nl of op ons telefoonnummer 06109575 of 06-11358986